

3. Піддубна М. І. Воєнні злочини в кримінальному праві України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2014. Вип. 27. С. 123–126. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/39705/1/ВОЄННІ%20ЗЛОЧИНИ%20В%20КРИМІНАЛЬНОМУ%20ПРАВІ%20УКРАЇНИ.pdf> (дата звернення: 21.02.2025).

4. Рубашенко М. А. Кримінальні правопорушення проти державної безпеки в проєкті нового Кримінального кодексу України. *Вісник асоціації кримінального права України*. 2022. № 3. С. 45–58. URL: <https://vakp.nlu.edu.ua/article/view/266927/264808> (дата звернення: 21.02.2025).

5. Харитонов С. О. Військові злочини: поняття, система та проблеми кваліфікації : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2019. 570 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/16872> (дата звернення: 21.02.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-550-4-26>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФАКТОРИНГОВИХ ВІДНОСИН ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ У XX СТ.

Лазовський О. В.

аспірант,

*Інститут правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Як відомо, інститут факторингу має доволі тривалу історію свого становлення та розвитку, а його виникнення деякі дослідники пов'язують із появою перших форм торговельного посередництва та комерційного кредиту в країнах Давнього Сходу, зокрема у Месопотамії, Вавилоні та Фінікії [1]. Разом із тим найбільш динамічного розвитку факторингові відносини набули лише у XX ст., коли потреби розширення міжнародної торгівлі та інтеграції фінансових ринків зумовили їх трансформацію з локального комерційного інструмента у важливий сегмент світової фінансової системи.

Однією з ключових подій цього періоду, з якою дослідники пов'язують початок сучасного етапу розвитку досліджуваних відносин, називають перший в історії факт надання фінансовою установою «First National Bank of Boston» факторингових послуг. Не применшуючи значення цієї події

в генезі становлення та розвитку факторингу, між тим, вважаємо, що саме глобальна економічна криза 30-х років XX ст., більш відома як Велика депресія, стала черговим імпульсом для розвитку факторингу у США, де банки прагнули увійти в бізнес факторингу, щоб отримати нові можливості для розширення кредитування та наслідувати успіх комерційних фінансових компаній. Ця тенденція, яка розпочалася в 1933 році, була зумовлена бажанням банків збільшити прибутки за рахунок нових джерел фінансування та використання наявних, але невикористаних кредитних ресурсів. Зниження прибутковості їхніх активів на тлі встановлення суворих законодавчих правил для банківського сектору підживлювало інтерес до альтернативних форм фінансування, особливо тих, які забезпечували вищу віддачу [2, с. 21].

Одним із ключових чинників, що дозволили комерційним банкам увійти на ринок факторингу, стала також правова база, яка регулювала ці операції та особливо активно розвивалася у штаті Нью-Йорк. Йдеться, зокрема, про те, що у 1930–40-х роках окремі штати експериментували з Accounts Receivable Acts та спорідненими законодавчими актами, щоб забезпечити чинність продажу дебіторської заборгованості та пріоритети між кредиторами; водночас у банкрутстві суди дедалі більше покладалися на норми штатного права. Це поступово відкривало шлях банкам і комерційним фінансовим компаніям до активного виходу на ринок факторингу, оскільки правові ризики, пов'язані з продажем вимог, зменшувалися, а механізми захисту прав кредиторів ставали чіткішими та надійнішими [3]. Мабуть, найбільш показовими є дані, наведені Г. Сільверманом, який свого часу прорахував зростання використання факторингу через обсяги дебіторської заборгованості, викупленої факторинговими компаніями з 1928 по 1948 рік: за цей двадцятирічний період обсяги обороту зросли більш ніж на 600 % [4, с. 597].

Важливим кроком у вдосконаленні доволі фрагментарного на той час правового регулювання факторингових відносин стала уніфікація правових норм через поступове впровадження спочатку в Пенсильванії, а згодом і в інших штатах Уніфікованого комерційного кодексу (50–60-ті рр. XX ст.) та їх подальший перегляд. У контексті досліджуваних правовідносин особливої уваги заслуговує ст. 9, яка, з-поміж іншого, визначає права та обов'язки підприємства, яке створює та продає дебіторську заборгованість, дебіторів за рахунками та третіх осіб, яким продаються рахунки. Щодо механізму надання факторингових послуг закон передбачає, що боржник за рахунком здійснює платежі підприємству, яке створює рахунок, доки не отримає повідомлення від підприємства або фактора про те, що рахунок було передано фактору. Після отримання цього повідомлення боржник за рахунком повинен здійснювати всі подальші платежі фактору, з урахуванням права боржника

вимагати від підприємства або фактора доказів того, що рахунок фактично було передано. Закон також передбачає, що будь-яка умова угоди між підприємством, яке створює рахунки, та його дебіторами, яка забороняє або обмежує передачу рахунків, є недійсною [5].

В подальшому законодавча база, спрямована на упорядкування факторингових правовідносин у США була вдосконалена у 1998 р. шляхом оновлення закріплених у кодексі підходів та запроваджена у більшості штатів до 2001 р., що значно розширило та гармонізувало правове регулювання відносин щодо купівлі дебіторської заборгованості. Це створило правову основу, без якої факторинг як фінансовий механізм не міг би отримати широкого застосування. Вбачається, що з часу прийняття Уніфікованого комерційного кодексу США факторингові угоди почали відповідати єдиним стандартам, що у свою чергу сприяло росту банківських і факторингових структур у другій половині XX століття.

Таким чином, цілком очевидним є значне зростання рівня використання факторингу як способу фінансування дебіторської заборгованості у 30–40-х рр. XX ст. у США, на противагу Великій Британії, де впродовж декількох десятиріч фіксувалося «падіння» ринку факторингових послуг, доки на початку 1960-х років факторингова індустрія не пережила відродження – передусім завдяки активному розвитку факторингу у Сполучених Штатах Америки [6, с. 231]. Причинами спаду ринку факторингових послуг у Великій Британії у першій пол. XX ст., на наш погляд, було прийняття Акту про факторинг 1889 р., який, на відміну від положень Уніфікованого комерційного кодексу США, суттєво обмежував можливості застосування факторингу як фінансового інструменту шляхом закріплення доволі вузького тлумачення ролі фактора як комерційного посередника, а також більш повільні у порівнянні зі США темпи післявоєнного відновлення економіки, що супроводжувалось встановленням суворих кредитних та валютних обмежень та, безумовно, не сприяло розвитку факторингових відносин.

Література

1. Armando Armendariz. The History of Invoice Factoring. URL: <https://vivacf.net/insights/history-invoice-factoring/> (дата звернення: 30.07.2025).

2. Lagazzi, Alexandr. (2023). Factoring as an Entry Strategy for Central and Eastern European Markets. URL: https://www.researchgate.net/publication/371957054_Factoring_as_an_Entry_Strategy_for_Central_and_Eastern_European_Markets?enrichId=rgreq-0df5cb7440bbabf4f6d009053bec687e-XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdlOzM3MTk1NzA1NDtBUzoxMTQzM TI4MTE3MTMwMzQ4MEAxNjg4MTEyMTg1ODY5&el=1_x_3&_esc=publicationCoverPdf (дата звернення: 30.07.2025).

3. Richard C. Oglie, The Factors' Lien Act as a Method of Inventory Financing, 4 W. Rsr. L. Rev. 336 (1953). URL: <https://scholarlycommons.law.case.edu/caselrev/vol4/iss4/6> (дата звернення: 30.07.2025).

4. Silverman, Herbert, R. (1949). Factoring as a Financial Device. *Harvard Business Review*, September 1949: Volume 27, Issue 5. URL: https://archive.org/details/sim_harvard-business-review_1949-09_27_5 (дата звернення: 30.07.2025).

5. Uniform Commercial Code. URL: <https://www.law.cornell.edu/ucc> (дата звернення: 30.07.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-550-4-27>

АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ОКРЕМА ДУМКА СУДДІ» У КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Левандовська І. В.

аспірантка,

Державний університет «Київський авіаційний інститут»,

Національна радниця з міжнародного кримінального права,

міжнародного гуманітарного права та прав людини у

Консультативній групі з питань найтяжчих міжнародних злочинів,

національна консультантка UNICEF

м. Київ, Україна

Окрема думка судді у конституційному судочинстві України – це письмове викладення індивідуальної правової позиції судді Конституційного Суду України (далі – Суд), який не погоджується з рішенням Суду або його мотивуванням.

Зміст та правове закріплення окремої думки судді у процесі розгляду справ Судом регулюються положеннями двох ключових нормативно-правових актів – Законом України «Про Конституційний Суд України» (далі – Закон) та Регламентом Конституційного Суду України (далі – Регламент). Ці документи визначають підстави, порядок оформлення і публічності цього інституту в межах національного правового поля.

Відповідно до статті 93 Закону, суддя, який підписав рішення, висновок або ухвалу про відмову у відкритті чи про закриття конституційного провадження, має право викласти окрему думку в строки, встановлені Регламентом. Така думка оформлюється в письмовій формі,